

Reflexions a l'entorn d'un Bages que pot ser turístic

Salvador Redó i Martí

Heus ací un article oportú. El seu autor mostra de manera tan clara les possibilitats turístiques del Bages que, una vegada feta la seva lectura, tothom s'haurà adonat del magnífic patrimoni –arquitectònic, natural, cultural o gastronòmic– que tenim deixat de la mà de Déu. Unes reflexions en veu alta que intenten desvetllar-nos de l'apatia que habitualment tenim envers el que ens envolta. Tots hem esdevingut alguna vegada turistes en comarques veïnes o allunyades, o fins i tot, en països estrangers. I allò que allí ens ha atret i hem admirat, potser també ho tenim a casa nostra i no hem fet cap esforç per adonar-nos-en i enaltir-ho. Potser ja seria hora de començar a canviar aquesta dinàmica.

Castell de Fals (Fonollosa), un magnífic exemple de torre de guaita medieval. Al seu costat hi ha l'església parroquial i la rectoria. Per Nadal fa de marc al famós "Pessebre Vivent del Bages". (Foto: S. Redó).

És el Bages una comarca turística? Aquesta pregunta és la primera que hom es fa quan s'atreveix a pensar en fórmules per sospesar la factibilitat o no d'incorporar aquesta indústria anomenada lleure al sistema econòmic de la comarca. La majoria de vegades, si la pregunta l'adrecem a un interlocutor poc avesat a conside-

rar el turisme com a alguna cosa possible, la resposta és que no. Curt i ras. I ben aviat comencen les comparacions amb els estereotips: la costa i el Pirineu.

Efectivament, el Bages no té mar i el cim més alt és Sant Jeroni, a Montserrat, a poca cosa més de 1.200 metres sobre el nivell del mar. Per

Mobiliari de la Casa-Museu Torres Amat de Sallent. Es tracta d'un interessant casal noble dels segles XVIII-XIX, que bé mereix una visita.

tant, no podem ofertar morenor satinateda de platja ni brillant de muntanya. Però podem ofertar altres coses: tranquil·litat, paisatge (sí, sí, paisatge), monuments, gastronomia, vins, etc. Una oferta que molts llocs dels considerats d'estiueig o d'escapada tradicionals no poden donar en conjunt.

Ara bé, ens ho creiem això? Evidentment no; o si més no, només ho creuen quatre. Autoestima, és l'expressió que surt o que es desprèn en la majoria de les aportacions fetes en aquest *Dovella* monogràfic, autoestima i saber vendre.

Hem d'anar cap a models costaners i pirinencs (costa Brava, costa Blava, Cerdanya o Vall d'Aran)? De cap manera! Però és que encara que vulguéssim no podríem. Hem de començar per reconèixer la nostra situació de comarca central sense gaires ensurts i a partir d'aquí recomptar què tenim, que és molt i de molta qualitat, conèixer-ho i després ser capaços d'engrescar els del voltant i així fer créixer la taca d'oli.

Ha de ser el turisme el substitut d'un tèxtil que movia l'economia de la comarca, que se'n va anar i que no tornarà mai més? Tampoc. Com tam-

poc substituirà la mineria que ja no existeix. Però pot arribar a ser un complement, un cistell més que diversifiqui l'entrada de diners, el moviment econòmic d'una comarca que no es pot permetre el luxe de caure mai més en monocultius i que ha d'apostar per la diversificació.

Qui ha de liderar?

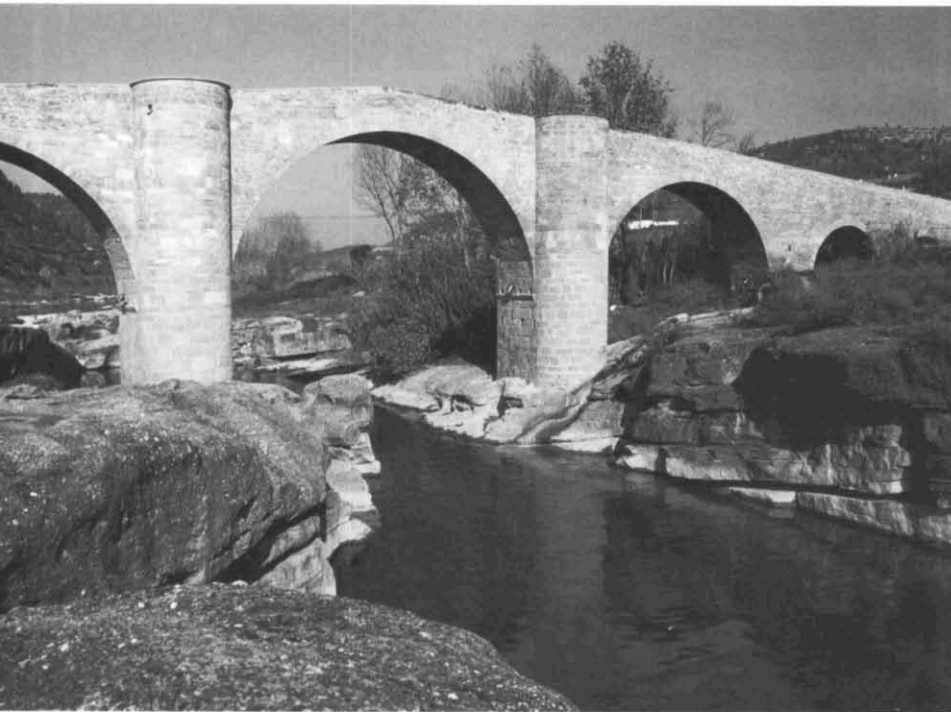
Evidentment que qui ha de liderar aquest moviment pro-turisme han de ser les institucions, però no només elles, també els professionals del sector han de tenir clar que s'ha de donar un pas més; un pas o els que calguin, perquè només des d'una política sostinguda es pot arribar a algun lloc. Una política que, a més a més de ser insistent, ha de tenir clars els objectius, evitant els cops de cec que desfan avui el que havíem fet ahir. I paciència i convenciment, perquè els beneficis no es recolliran d'immediat, no pas cada dia podem comptar el que hem fet de calaix.

El Consell Comarcal té un paper molt important en aquest lideratge, un paper que de moment ha estat força galdós, per no dir que absent. A

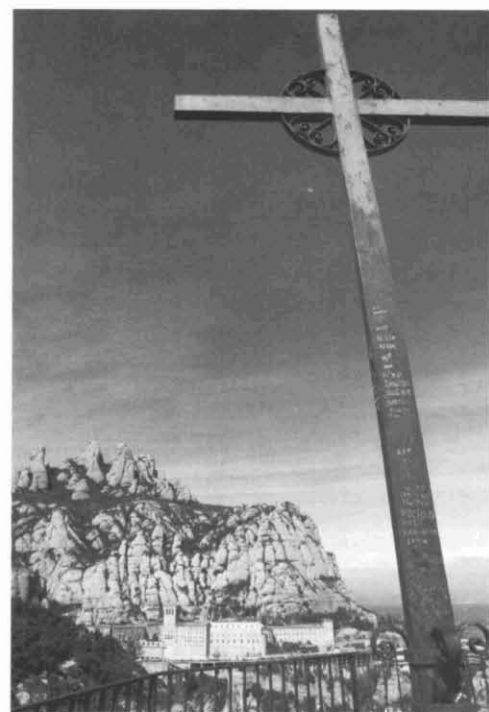
vegades no és tant problema de recursos, que segur que hi són els problemes, com de convenciment, de fer de capdavanter, d'engrescador, de gresol. Ni diners, ni aglutinador, el Consell s'ha mantingut més aviat al marge, potser amb alguna iniciativa que per isolada ha esdevingut estèril.

L'Ajuntament de la ciutat de Manresa, capital indiscutida de la comarca i valorada per tots, també hauria de dir-hi la seva i actuar, sobretot actuar. Llevar-se el qualificatiu de ciutat grisa i freda i ensenyar el que té: una societat dinàmica, un patrimoni esplèndid, un comerç d'alçada i sobretot posar sobre la taula unes ganes de debò, amb professionals de debò, amb estudis si cal de debò i, en una ciutat plena de coloms, sobretot no fer-ne volar gaires.

En aquest lideratge necessari el paper de la Diputació de Barcelona és essencial. S'ha començat a treballar: Cardona, el Moianès i el parc natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac són les tres potes de la seva acció immediata. Cardona comença a assaborir la feina feta, el Moianès està en la línia de fer-ho, encara que de moment estigui en l'etapa dels estudis, i Sant Llorenç del

El Pont de Vilomara, que creua el riu Llobregat per la població a la qual ha donat el nom, és una reeixida obra d'enginyeria d'origen medieval. Per aquí passava el camí ral de Barcelona a Manresa. (Foto: S. Redó).

El monestir de Montserrat és, sens dubte, l'indret més cosmopolita de tota la Catalunya central. (Foto: S. Redó).

Munt ha d'obrir-se sense recels a la seva cara bagenca: Mura, Talamanca, El Pont de Vilomara, Navarcles i Monistrol de Calders han de ser els beneficiaris directes d'aquesta obertura.

I òbviament la Generalitat s'hi ha de comprometre i, si cal, abocar-hi els diners, tothom ho ha de reclamar i ho han de fer uns i altres independentment del color polític del reclamant i del reclamat. Estem parlant d'obra de país, no d'obra de partit, i a vegades si s'ha de posar a parir algú (amb perdó) s'ha de fer.

Explicar el que tenim

Explicar què hi ha al Bages, de què podem presumir, és bàsic. Ja pots fer la millor botifarra, el millor oli, tenir les millors mongetes, un barroc inqüestionable, un romànic abundant i de primera qualitat, que si no ho expliques ningú ho sabrà.

La senyalització, la creació d'una marca és essencial. Aquest és un país on la senyalització és pensada perquè l'usin els que ja saben on són, això quan n'hi ha. La senyalització a Catalunya no aguanta la comparació

amb la senyalització que trobem a la França del sud, la més immediata a nosaltres i la més similar per paisatge i costums i, per tant, competidora nostra a casa seva i també entre nosaltres. En quina carretera heu vist senyalitzat el monestir de Sant Benet de Bages, o Santa Maria de l'Estany, o el barri antic de Santpedor, o el de Súria, o Coaner, o el castell de Cardona, o la muntanya de sal, o la Seu de Manresa, o el castell de Balsareny? On heu vist que es parli del patrimoni barroc manresà o de l'escola del barroc manresana? Del modernisme, de Can Jorba monument déco? O per què Manresa no pot alimentar el seu passat jueu com fa Girona o Besalú? Compareu, els que ho coneixeu, el castell de Foix amb el de Cardona i digueu-me què té el cardoní que no tingui el de la capital de l'Arieja. Doncs mentre el de Cardona viu en la solitud absoluta, per visitar el de Foix molts dies has de fer cua i pagar. Això sí, del castell de Foix se'n parla a tot arreu, a totes les guies i la gent de l'Arieja n'està orgullosa i sempre és a punt d'explicar-te les vicissituds històriques de la casa comtal. És Montsegur quelcom més que un munt de ruïnes

informes? Doncs atreu cada any milers de persones que segueixen la ruta dels càtars i aquí ens prenem a broma la interessant iniciativa liderada pel CFI de Cercs que vol popularitzar la ruta dels Bons Homes.

A qui ha d'anar adreçada l'oferta?

En el mercat tothom és cridat, però sense cap mena de dubte on el Bages pot trobar la seva clientela és en aquesta massa ingent de gent que és l'àrea barcelonina. Són els que tenim més propers, a només trentacinc minuts poden canviar l'asfalt empudegat pel pla de Bages, o per la serra de Castelltallat. Poden passar del metro atapeït a la tranquil·litat d'un cap de setmana en carro; del brogit dels carrers a la solitud del claustre de Sant Benet de Bages. Que no és disposar de recursos suficients això? I només en són quatre exemples.

Són uns recursos que ja tenim, no ens els hem pas d'inventar. Això sí, cal saber que els tenim, que no n'estic gaire segur que la gent del Bages ho tingui clar. Després cal adecentar-

Mura. Capitel·l romànic de l'església parroquial de Sant Martí. (Foto: S. Redó).

los, els que calguin; no podem pensar en Sant Benet de Bages com a atractiu turístic de la manera que està: molt bucòlic però també molt atroïnat o a fer la ruta ignasiana fent passar el visitant pel depauperat indret de Sant Ignasi Malalt. I, finalment, fer-ne el rebombori que calgui allà on calgui, que tothom ha de ser benvingut.

Aquest mercat tant proper és un mercat d'escapada o, si voleu, de cap de setmana. És un mercat que no requereix grans infraestructures que després estaran mortes la resta de la setmana com passa a molts pobles de la costa i en alguns del Pirineu i que s'han de mantenir tot l'any, tinguin o no gent.

És evident que no podem començar a fer créixer hotels com bolets perquè els tindrem sempre buits, però segurament seria possible incrementar l'oferta de places hotel·leres de qualitat turista que cobris un buit d'allotjaments que certament tenim i que ara, oh paradoxa!, cobreix en part la pagesia a través de les residències-casa de pagès. I potser també ens caldria dotar ja d'algun càmping indrets com el Moianès que ja apunten en aquesta direcció.

I una dèria que caldria tenir hauria de ser aprofitar al màxim el rebuf de Montserrat. No pot ser que dels dos milions de visitants que té el santuari durant l'any, el Bages en el seu conjunt no n'arreglegui una quantitat interessant. No sabem quants d'aquests montserratins per un dia es fixen en el Bages, sembla que molts pocs o que cap, algun estudi potser ens ho dirà, però de moment la impressió general és que res de res. Incidir a Montserrat des del Bages és difícil. El santuari és en un extrem del Bages i per arribar-hi des de Barcelona o des dels Vallès no cal trepitjar gaire comarca. Montserrat és també un territori prohibit, amb una dinàmica pròpia molt egocèntrica i poc donada a participar en empreses generalistes, si més no fins al moment. Potser perquè tampoc s'ha tocat com s'havia de fer. Montserrat genera per ell mateix una força tant considerable que s'autoalimenta, també. Però des del Bages no podem renunciar a aprofitar una part d'aquesta força montserratina i caldria veure i reveure com ho podem fer. Si més no, no abandonar la tovallola abans de començar el primer assalt. En tot cas, ara que es torna a parlar

de posar un nou cremallera que uniria Monistrol amb Montserrat, la comarca hi hauria de dir la seva. El nou mitjà de transport pot ser una revulsiu per a l'economia del Bages sud i crec que s'hauria de procurar que el nou enginy arribés fins a l'estació de la Renfe de Castellbell i el Vilar, i així relligar una part del territori bagenc força deixat de la mà de tothom.

La carta de la cosa autòctona

Aquesta és una carta a la qual tampoc poden renunciar. No ho fa ningú. I allà on no tenen gran cosa se la inventen. El Bages tampoc s'ha d'inventar res, tot i que si cal no s'ha de renunciar a fer-ho; totes les armes són bones per participar en la batalla del pastís turístic i del lleure.

Tots hem vist que en una fira l'estand amb més gent és aquell que dona menjar o beure, sobretot si el dona. El paladar mou masses, o sinó que us ho expliquin els de la Cerdanya que de la col i pota amb cansalada, sopar molt habitual a la nostra comarca, n'han fet el plat nacional i se'l fan pagar. Mongetes de Castellfollit, tomàquets de color de rosa, mongetes del ganxet, enciams, embotits, oli, mató, formatges frescos i de curats, mel, la cuina del porc, el bacallà en les seves varietats culinàries i, finalment, els vins de la denominació d'origen Bages i els caves de llarga tradició a la comarca. La llista podria ser encara més llarga. No creieu que n'hi ha ben bé prou per oferir una cuina que pot competir amb el trinxat de Cerdanya o les garroines de la Costa Brava, o el xató de Vilanova?

Les possibilitats hi són, aquí només n'hem assenyalat algunes, i hem explicat la nostra impressió. Estem convençuts que el sector del turisme i del lleure pot donar força. Fem vots perquè el Bages no perdi també aquest tren.

Salvador Redó i Martí

Periodista